

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Aruba,
t.a.v. de Minister van Algemene Zaken, Innovatie,
Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening
L.G. Smith Blvd. 76
Alhier

Uw brief: 29 augustus 2022
Uw kenmerk: LV-22/0018
Datum: 22 september 2022
Kenmerk: RvA 75-22

Onderwerp: Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst
Openbare Werken voor het dienstjaar 2023

Naar aanleiding van bijgaand aan de Raad ter advies toegezonden ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2023, moge de Raad Uwe Excellentie het volgende berichten.

1. De Raad constateert met voldoening dat enkele aanbevelingen uit zijn vorige advies opgevolgd zijn.¹ Met betrekking tot onderhavige ontwerp-begroting bestaat er evenwel nog een aantal aandachtspunten, welke hieronder aan bod komen.

2. Op grond van artikel 3, tweede lid, j° artikel 36 van de Comptabiliteitsverordening 1989 (AB 1989 no. 72) (CV 1989) dient aan de memorie van toelichting een overzicht van de vorderingen en schulden te worden toegevoegd. Hoewel aan deze voorwaarde voldaan lijkt te zijn, hebben de opgenomen bedragen in het betreffende overzicht niet het karakter van (reeds uitstaande) vorderingen en schulden, maar van begrote bedragen voor kosten en middelen voor de DOW in het jaar 2023.² Zodoende wordt geen inzicht geboden in de vermogensrechtelijke verhoudingen, en de daarmee samenhangende rechten en plichten, van de DOW en dient een overzicht van de vorderingen en schulden, met het oog op de inzichtelijkheid en volledigheid, alsnog te worden toegevoegd.

¹ Zie het advies van de Raad op ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2022, d.d.1 juni 2022, kenmerk RvA 37-22 (hierna: het advies). Zo zijn in de toelichting bij de ontwerp-begroting voor het dienstjaar 2023 een overzicht van de vorderingen en schulden (onderdeel 2 van het advies) en een tweetal prioriteitenlijsten van werkzaamheden (onderdeel 4 van het advies) opgenomen, is de toelichting uitgebreid met meer informatie omtrent de in te zetten 'contractors' (onderdeel 6 van het advies) en is onderdeel 10 van het advies overgenomen.

² Zie bijlage 1, MvT, p. 16.

3. De toelichting begint met het stellen dat het regeringsbeleid ‘Hunto pa Aruba’ verbonden is aan het behalen van de ‘Sustainable Development Goals’ (SDG’s)³ en dat het voor de SDG’s noodzakelijke beleid in de beleidsvoornemens van de DOW is opgenomen. Hierbij gaat het voor de DOW vooral om de doelstellingen op het gebied van armoedebestrijding, waterbeheer, industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame (steden)bouw en partnerschap.⁴

In het vervolg van de toelichting wordt echter niet ingegaan (a) op de relatie tussen deze SDG’s en de beleidsvoornemens van de DOW en (b) op welke wijze de beleidsvoornemens van de DOW bijdragen aan de realisatie van deze SDG’s. Zo wordt meerdere keren verwezen naar digitalisering, waaronder het automatiseren van alle producten van de DOW⁵ en de verbetering omtrent het proces van aanvraag en behandeling van bouwvergunningen⁶, maar komt het duurzaamheidsaspect hiervan (zoals minder papierwerk) niet aan bod. Verder zou onder meer aandacht geschonken kunnen worden aan de relatie tussen de doelstelling duurzame (steden)bouw en bijvoorbeeld een LEED-certificatie⁷ voor nieuwe en bestaande overheidsgebouwen om deze meer energiebesparend te maken. Tevens zou aangegeven kunnen worden of de DOW in het kader van het behalen van de SDG’s voornemens is het bestaande wagenpark om te zetten naar elektrische aandrijving. Uit de toelichting blijkt bovendien niet dat de DOW over een uitgewerkt plan van aanpak beschikt voor de realisatie van de voorgenomen beleidsvoornemens, waarin de verduurzaming van de infrastructuur geïntegreerd is.

Hoewel de Raad de mening van de regering deelt dat de SDG’s geen aparte vermelding per beleidsvoornemen behoeven⁸, adviseert hij wel om de SDG’s meer tot uitdrukking te laten komen in de beleidsvoornemens van de DOW teneinde meer inzicht te verschaffen in de concrete bijdrage die de DOW levert aan het realiseren van deze SDG’s.

4. De Raad beveelt ieder jaar aan om in de toelichting aan te geven (a) welke werkzaamheden de komende jaren uitgevoerd zullen moeten worden, (b) aan welke projecten prioriteit wordt gegeven en (c) wat het uitvoeren van die werkzaamheden per

³ In 2015 hebben de Verenigde Naties de 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling aangenomen, waarbij 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG’s) centraal staan. Zie ook <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>.

⁴ MvT, p. 1.

⁵ MvT, p. 3.

⁶ MvT, p. 7.

⁷ LEED staat voor *Leadership in Energy and Environmental Design* en is een keurmerk voor de duurzaamheid van gebouwen. Zie <https://www.usgbc.org/leed>.

⁸ Zie het Nader Rapport bij het advies van de Raad op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2022, d.d. 21 juni 2022, kenmerk SMR-W-291/2022, p. 4.

project, in totaal en per jaar gaat kosten. Uit de toelichting valt op te maken dat voor de komende jaren een dergelijke planning voor de asfaltwegen⁹ en voor met name het regenwaterafvoerstelsel¹⁰ in kaart is gebracht.

Aangezien thans in de ontwerpbegroting een meerjarenbegroting is opgenomen, biedt dit de DOW de mogelijkheid om een beleidsvisie op te stellen en te vertalen in uitvoerende werkzaamheden¹¹. Het geheel van infrastructurele behoeftes zou hierbij in kaart dienen te worden gebracht en vertaald te worden naar een lange termijn investeringsplan, ingegeven door specifieke ontwikkelingen rond woningbouw en watervoorzieningen. De Raad adviseert om, naast de meerjarenplanning voor de asfaltwegen en het regenwaterafvoerstelsel, voor de overige infrastructurele behoeftes een dergelijke planning of prioriteitenlijst, inclusief bijbehorende motivering en kosten, voor de komende jaren in de toelichting op te nemen. In dit kader adviseert de Raad om een meerjaren-infrastructuurplan op te stellen teneinde inzicht te verschaffen rond de achtergrond, stand van zaken en de planning van nieuwe projecten en onderhoudsprogramma's.

5. Ook in 2023 zal de DOW opnieuw kleine particuliere aannemers inzetten voor het uitvoeren van diverse werkzaamheden. Hierdoor zal wederom een groot deel van de totale operationele kosten van de DOW deze *contractors* betreffen (ongeveer 23% van de totale begrote kosten). Hoewel de toelichting, in tegenstelling tot voorgaande jaren, wel ingaat op het soort contract ('performance based') dat afgesloten is met deze *contractors* en het soort werkzaamheden waarvoor zij ingezet worden¹², wordt niet ingegaan op grond van welke criteria besloten wordt om werkzaamheden aan *contractors* uit te besteden. Gezien het grote aandeel in de totale kosten, adviseert de Raad om deze criteria toe te lichten. Hierbij rijst tevens de vraag of een zo versnipperd netwerk van verschillende *contractors* wel de meest efficiënte manier van werken is, zeker ook in verband met de door de DOW uit te voeren controles op alle uitgevoerde werkzaamheden door de verschillende *contractors*.

6. In de toelichting staat dat de DOW het retributie- en legesbesluit DOW (AB 1991 no. 88) zal blijven actualiseren, zodat de vergoedingen voor de dienstverlening van de DOW marktconform zijn.¹³ Dit besluit is echter voor het laatst in 2006 aangepast, hetgeen de vraag oproept of de in rekening gebrachte vergoedingen ook daadwerkelijk

⁹ Zie bijlage 2, MvT, p. 17 en MvT, p. 68 - 70.

¹⁰ MvT, p. 71 - 76.

¹¹ Zie het Nader rapport bij het advies van de Raad op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2020, d.d. 17 april 2020, kenmerk SMR-W-35/2020, p. 2.

¹² MvT, p. 65.

¹³ MvT, p. 2.

marktconform zijn. Geadviseerd wordt nader toe te lichten a) of er thans zicht is of deze actualisatie van het retributie- en legesbesluit DOW in 2023 gerealiseerd zal zijn, b) wat de financiële gevolgen hiervan voor de DOW voor het dienstjaar 2023 zullen zijn en c) wat onder marktconform dient te worden verstaan gezien het feit dat vrijwel alle daarin opgenomen dienstverlening uitsluitend van de DOW afgenomen wordt.

7. Ook voor het dienstjaar 2023 behoort, net als voor de dienstjaren 2021 en 2022, het schrijven van een business case voor de verzelfstandiging van de Hoofdafdeling Beheer Waterschappen tot een van de genoemde actiepunten.¹⁴ In een eerder stadium is aangegeven dat het voornemen bij de DOW bestaat om de RWZI's te verzelfstandigen dan wel te privatiseren.¹⁵ Voorts heeft de Raad vernomen dat de RWZI te Bubali overgenomen zal worden door Water- en Energiebedrijf Aruba (W.E.B) N.V. (WEB N.V.). De Raad vraagt zich af in hoeverre het nog wenselijk is om de Hoofdafdeling Beheer Waterschappen te verzelfstandigen, nu de grootste RWZI geen onderdeel meer zal uitmaken van deze afdeling. Daardoor ontstaat het gevaar van een te grote versnippering van activiteiten en inefficiëntie van bedrijfsvoering. Tevens vraagt de Raad zich af of het wel verstandig is om slechts één RWZI aan WEB N.V. over te dragen en lijkt het om versnippering te voorkomen beter om dan alle RWZI's over te dragen aan WEB N.V. teneinde de expertise en kennis daar te concentreren.

In de toelichting wordt niet ingegaan op de privatisering van de RWZI te Bubali, maar wordt deze RWZI wel meerdere malen genoemd in verband met uit te voeren werkzaamheden, waaronder het herstel van de aeratie tank¹⁶, het implementeren van een nieuwe hybride zuivering¹⁷, het implementeren van een nieuw scada-systeem¹⁸, het bestrijden van stankoverlast¹⁹ en het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden.²⁰ Het is zodoende niet duidelijk (a) of de DOW voor genoemde werkzaamheden nog ingezet zal worden ten behoeve van de RWZI te Bubali, (b) wat voor het dienstjaar 2023 voor de DOW de financiële gevolgen zijn van de overname door WEB N.V. en of deze reeds in de ontwerp-begroting 2023 van de DOW verwerkt zijn en (c) of ook voor de overige RWZI's privatisering dan wel overdracht aan WEB N.V. op korte termijn aan de orde is. Het is noodzakelijk dat de toelichting op deze aspecten ingaat.

¹⁴ MvT, p. 14.

¹⁵ Zie het Nader rapport bij het advies van de Raad op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2020, d.d. 17 april 2020, kenmerk SMR-W-35/2020, p. 4.

¹⁶ MvT, p. 9.

¹⁷ MvT, p. 14.

¹⁸ MvT, p. 14.

¹⁹ MvT, p. 77.

²⁰ MvT, p. 78 - 79.

8. Ten slotte is in de toelichting wederom opgenomen dat de voorbereiding van de reorganisatie zich zal voortzetten.²¹ Echter, niet nader wordt ingegaan op deze (voorbereiding van de) reorganisatie, of voor de voorbereiding van deze reorganisatie externe deskundigen worden ingehuurd en wat de financiële gevolgen hiervan zijn voor het dienstjaar 2023. De Raad adviseert om in de toelichting in te gaan op de financiële gevolgen voor het dienstjaar 2023 van deze voorbereiding van de reorganisatie.

De Raad kan zich voor het overige met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat met het voorgaande rekening is gehouden.

De Secretaris,

De plv. Voorzitter,

mr. A. Braamskamp

mr. D.G. Kock

²¹ MvT, p. 2.